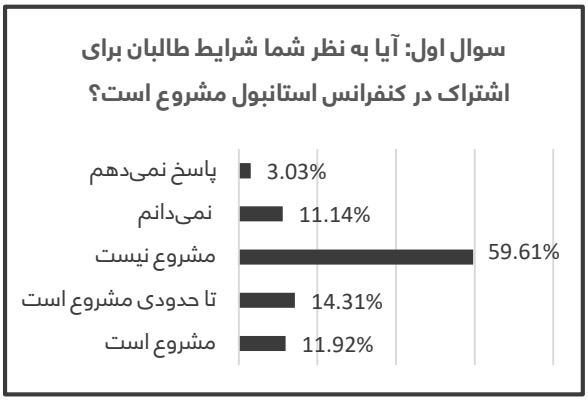
صلح‌نامهٔ زنان

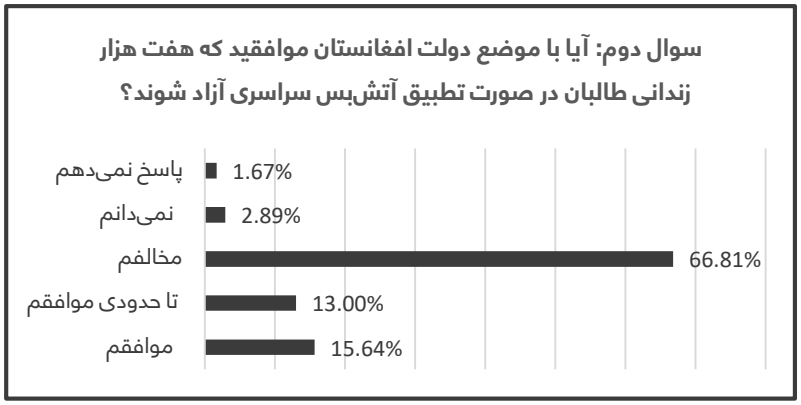
دیدگاه زنان افغان در بارهٔ شرایط طالبان برای اشتراک در کنفرانس استانبول برای صلح افغانستان

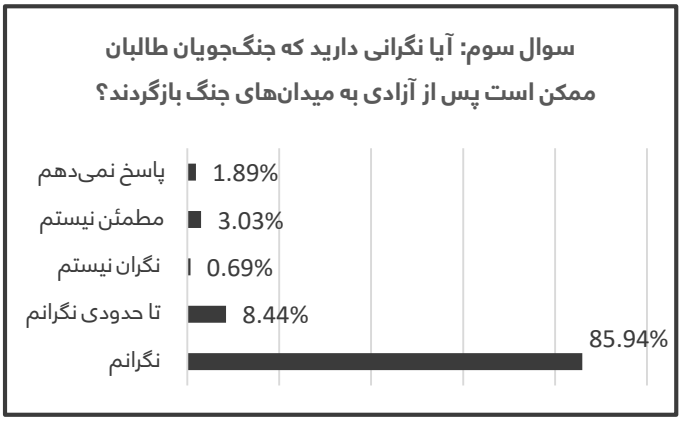
خلاصهٔ یافته‌ها:

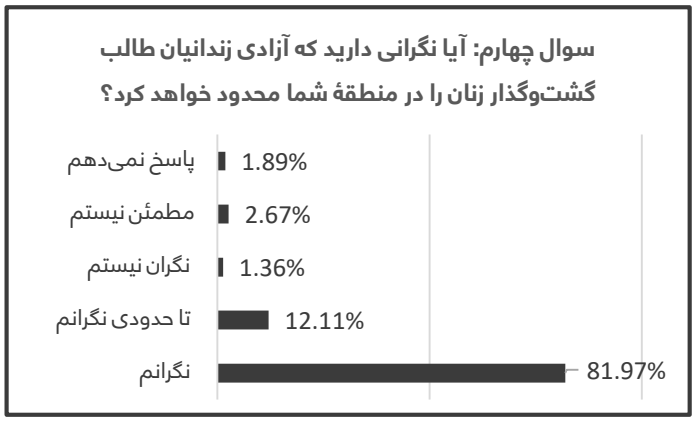
- **در ماه جون، ۳۶۰۰ در محدودهٔ سنی ۱۸ الی ٦۰ سال از ولایت‌های هرات، بلخ، ننگرهار، هلمند، تخار، بامیان، قندهار، دایکندی، پنجشیر، جوزجان فراه، فاریاب، بادغیس، بغلان، کنر و پکتیا در در نظرسنجی ما در بارهٔ موضوع شرایط طالبان برای اشتراک در کنفرانس استانبول برای صلح افغانستان اشتراک نمودند.**
- **۵۹,٦۱ ٪ پاسخ‌دهنده‌گان گفتند که شرایط طالبان برای اشتراک در کنفرانس استانبول برای صلح افغانستان مشروع نیست، ۱٤,۳۱٪ گفتند که این شرایط تا حدودی مشروع است و تنها ۱۱,۹۲٪ گفتند که این شرایط مشروع است.**
- **٦٦,۸۱ ٪ پاسخ‌دهنده‌گان با رهایی ۷۰۰۰ زندانی طالبان در بدل آتش‌بس موافق نبودند در حالیکه تنها ۱۵٪ با این پیشنهاد موافق و ۱۳٪ دیگر تا حدودی موافق بودند.**
- **۸۵,۹٤ ٪ پاسخ‌دهنده‌گان اظهار نگرانی کردند که در صورت آزاد شدن، این ۷۰۰۰ زندانی به میدان نبرد باز می‌گردند و ۸,٤٤٪ دیگر هم گفتند که تا حدودی از این بابت نگرانی دارند.**
- **۸۱,۹۷ ٪ پاسخ‌دهنده‌گان به این نظر بودند که رهایی ۷۰۰۰ زندانی طالبان منجر به محدودیت بر گشت‌وگذار زنان خواهد شد و ۱۲,۱۱٪ دیگر هم گفتند که تا حدودی همین نگرانی را دارند.**
- **ما در ۱۳ ولایت بحث‌های گروهی متمرکز دایر کردیم. اشتراک‌کننده‌گان بصورت عموم با یافته‌های نظرسنجی همسویی داشتند. اکثریت اشتراک‌کننده‌گان اکثریت اشتراک‌کننده‌گان به این نظر بودند که شرایط طالبان برای اشتراک در کنفرانس استانبول برای صلح افغانستان مشروعیت ندارد. در عین حال، اکثریت اشتراک‌کننده‌گان با رهایی ۷۰۰۰ زندانی طالبان در بدل آتش‌بس ابراز مخالفت کردند (با این استدلال که آنها به میدان نبرد باز می‌گردند). آنها هم‌چنان یک سری اقداماتی را مطرح کردند که دولت افغانستان و جامعهٔ جهانی می‌توانند برای کاستن از نگرانی‌های زنان از رها نمودن زندانیان طالبان، روی دست بگیرند.**

پس‌منظر و پرسش‌ها: از زمانیکه تاریخ خروج نیروهای امریکا و ناتو از افغانستان از تاریخ اول ماه می سال ۲۰۲۱ به ۱۱ سپتامبر ۲۰۲۱ به تعویق افتاد، طالبان از اشتراک در کنفرانس استانبول که به تاریخ ۲٤ اپریل برنامه‌ریزی شده بود، خودداری کردند. بر اساس منابع رسانه‌ای، انتظار می‌رفت که در نشست ده-روزهٔ استانبول روی یک ادارهٔ موقت ائتلافی میان دولت افغانستان، طالبان و اپوزیسیون بحث صورت بگیرد. تا هنور تاریخ دقیق برگزاری کنفرانس استانبول بصورت رسمی اعلان نشده است ولی بر اساس گزارش‌های رسانه‌ای، طالبان دو شرط را برای حضور در این کنفرانس مطرح کرده‌اند: آزادی ۷۰۰۰ زندانی آنها و حذف نام رهبران طالبان از لیست‌های سیاه بین‌المللی. حدود یک ماه بعد از این شرایط، منابع رسانه‌ای گزارش‌هایی را منتشر کردند که از سه شرط تازهٔ طالبان برای اشتراک در این کنفرانس حکایت دارد: تصمیم‌گیری روی مسائل حساس باید در آجندای کنفرانس نباشد، کنفرانس باید از سه روز بیشتر نباشد و هیات طالبان میان-رتبه باشد. در پاسخ، دولت افغانستان اعلام کرده است که به شرطی با رهایی ۷۰۰۰ زندانی طالبان موافقت خواهد کرد که پیشرفت قابل ملاحظه در پروسهٔ صلح به دست بیاید و یک آتش‌بس سراسری تطبیق شود.

بحث گروهی متمرکز در ۱۳ ولایت (هرات، بامیان، قندهار، بلخ، هلمند، تخار، ننگرهار، پنجشیر، دایکندی، جوزجان، فراه، فاریاب، بادغیس، بغلان، کنر و پکتیا)

اشتراک‌کننده‌گان برداشت‌شان از یافته‌های نظرسنجی و دیدگاه‌شان در بارهٔ سوال‌های مطرح شده را شریک کردند. به استثنای یک اشتراک‌کننده در ولایت هلمند، همه اتفاق نظر داشتند که شرایط طالبان برای اشتراک در کنفرانس استانبول برای صلح افغانستان مشروعیت ندارد. وقتی دربارهٔ چرایی عدم مشروعیت شرایط طالبان پرسیده شد، پاسخ کلی اشتراک‌کننده‌گان این بود که صلح به هر قیمتی برای آنها قابل قبول نیست. آنها با اشاره به تجربهٔ رهایی ۵۰۰۰ زندانی طالبان اشاره کردند (که اکثر آنها به میدان نبرد بازگشتند) تأکید کردند که دیگر نمی‌شود به طالبان اعتماد کرد. از نظر اشتراک‌کننده‌گان، رها نمودن ۷۰۰۰ زندانی دیگر طالبان به افزایش بیشتر سطح خشونت‌ها منجر خواهد شد. این نگرانی قابل درک است زیرا در جریان ماه جون، سطح خشونت‌ها در تمام این ۱۳ ولایت بالا بود. دلیل دیگری را که آنها برای عدم مشروعیت این شرایط مطرح کردند، این بود که این شرایط نه به نفع صلح است و نه هم به نفع مردم افغانستان؛ بلکه تنها به نفع طالبان است. اشتراک‌کننده‌گان افزودند که شرط‌گذاشتن خودش نشان‌دهندهٔ این واقعیت است که طالبان به صورت جدی خواهان صلح نیستند؛ زیرا اگر آنها واقعا صلح می‌خواهند، باید این موارد در میز مذاکره مطرح کنند. از نظر آنها، طالبان فقط برای آزادی زندانیان خود در این گفت‌وگوها اشتراک می‌کنند، نه برای برای دست‌یافتن به صلح. علاوه بر موارد یادشده، اشتراک‌کننده‌گان گفتند در صورت تحقق سه شرط، موارد مطرح شده از سوی طالبان می‌توانند مشروعیت حاصل کنند: اگر هر دو جانب پیش‌شرط بگذارند، نه فقط جانب طالبان؛ اگر این شرایط منجر به آتش‌بس شود؛ و اگر دست‌آوردهای دموکراتیک دو دههٔ گذشته و حقوق بشر تضمین شوند.

در نظرسنجی، اکثریت پاسخ‌دهنده‌گان (٦٦،٨١٪) با آزادسازی زندانیان طالبان در بدل آتش‌بس مخالف بودند؛ در حالیکه قبلا آتش‌بس برای زنان یک اولویت بود. ما از اشتراک‌کننده‌گان بحث‌های گروهی متمرکز پرسیدیم که چه چیزی می‌تواند این تغییر عقیده نزد زنان را توضیح بدهد. اکثریت اشتراک‌کننده‌گان با اشاره به افزایش سطح خشونت‌ها پس از رهایی ۵۰۰۰ زندانی طالبان، با تأکید بیان کردند که زنان دیگر به طالبان و وعده‌های آنها باور ندارند. همهٔ اشتراک‌کننده‌گان متفق بودند که طالبان حقوق زنان را جدی نمی‌گیرند. آنها هم‌چنان یادآوری کردند که زنان از افزایش سطح خشونت‌ها نگران استند زیرا آنها منحیث یک قشر آسیب‌پذیر، بخش عظیمی از بار خشونت را به دوش می‌کشند. مطابق داده‌های سازمان ملل متحد، در ماه‌های می و جون ۲۰۲۱ بلندترین میزان تلفات ملکی در این دو ماه از زمان ثبت تلفات ملکی از سوی سازمان ملل متحد در افغانستان در سال ۲۰۰۹ به ثبت رسیده است؛[1] و زنان، پسران و دختران حدود نصف تمام تلفات ملکی را در نیمهٔ اول سال ۲۰۲۱ تشکیل می‌دهند.[2] اشتراک‌کننده‌گان هم‌چنان تأکید کردند که طالبان نسبت به گفت‌وگوهای صلح جدی نیستند و می‌خواهند از این فرصت استفاده کرده و زندانیان خویش را آزاد کنند. آنها هم‌چنان ابزار کردند که زنان در بارهٔ دست‌آوردهای دو دههٔ گذشتهٔ خویش نگرانی دارند و فکر می‌کنند که آزادی ۷۰۰۰ زندانی طالبان این دست‌آوردهای را بیشتر با خطر مواجه می‌کند.

تمام اشتراک‌کننده‌گان به اتفاق آراء با ٨٥،٩٤٪ پاسخ‌دهنده‌گان نظرسنجی همنوا بودند که در صورت آزاد شدن، تمام ۷۰۰۰ زندانی طالبان به میدان‌های جنگ باز خواهند گشت. اکثریت اشتراک‌کننده‌گان با استفاده از کلماتی نظیر «معلوم است که به میدان نبرد بر می‌گردند»، «من کاملا یقین دارم که به میدان جنگ بر می‌گردند»، «هیچ شکی نیست که آنها به میدان جنگ بر می‌گردند»، و «من باور کامل دارم که آنها به میدان جنگ بر می‌گردند» در این رابطه اطمینان قطعی خویش را ابراز کردند. آنها به تجربهٔ آزاد کردن ۵۰۰۰ زندانی طالبان به عنوان دلیل اطمینان قطعی خود اشاره کردند. اکثریت اشتراک‌کننده‌گان به ابعاد مختلف برنامه‌های ادغام مجدد به

[1] UNAMA, 26 July 2021. "Civilian casualties set to hit unprecedented highs in 2021 unless urgent action to stem violence – UN report". https://unama.unmissions.org/civilian-casualties-set-hit-unprecedented-highs-2021-unless-urgent-action-stem-violence-%E2%80%93-un-report
[2] Ibid.

عنوان اقدام‌های بازدارنده اشاره نمودند. مثلا، تعدادی از اشتراک‌کننده‌گان در ولایات قندهار، تخار و جوزجان گفتند که در صورت ایجاد زمینهٔ اشتغال برای آنها، ممکن است زندانیان رها شده دوباره به میدان جنگ برنگردند. یکی از اشتراک‌کننده‌گان در ولایت تخار گفت که اگر به زندانیان رها شده زمینهٔ ازدواج مهیا گردد، آنها دوباره به میدان جنگ بر نمی‌گردند.

وقتی از اشتراک‌کننده‌گان پرسیده شده که دولت افغانستان و طالبان چه اقداماتی را روی دست بگیرند تا نگرانی زنان از رهایی این زندانیان کاسته شود، آنها اقدامات مختلف را مطرح نمودند. تا جاییکه مربوط به دولت افغانستان می‌شود، اشتراک‌کننده‌گان تأکید کردند باید از جامعهٔ بین‌المللی ضمانت‌های «قوی» بگیرد؛ به خصوص از کشورهایی که در روند صلح افغانستان دخیل اند و کشورهایی که از طالبان حمایت می‌کنند. آنها هم‌چنان مطرح کردند که دولت افغانستان باید از سازمان ملل متحد ضمانت بگیرد. اشتراک‌کننده‌گان هم‌چنان به نقش تحریم جامعهٔ بین‌المللی و سازمان ملل متحد اشاره نموده گفتند که دولت افغانستان باید در راستای جلب حمایت بین‌المللی تلاش کند تا طالبان را مجبور کند که به وعده‌های خود عمل کنند. آنها هم‌چنان یادآوری کردند که دولت افغانستان می‌تواند برای آن عده از زندانیان رها شده که به میدان نبرد باز می‌گردند، مجازات تعیین کند. اقدام دیگری که اشتراک‌کننده‌گان مطرح کردند این بود که دولت افغانستان زندانیان را مشروط به برقراری آتش‌بس و احترام به حقوق زنان آزاد کند. اشتراک‌کننده‌گان هم‌چنان مطرح نمودند که جانبین یک کمیتهٔ مشترک نظارت ایجاد کنند تا زندانیان رهاشده را نظارت کرده و در صورت بازگشت آنها به میدان نبرد، اقدامات لازم را پیشنهاد نماید. یکی از اشتراک‌کننده‌گان در ولایت دایکندی گفت که دولت این زندانیان را رها کند ولی به کشور سوم، ترجیحا یکی از کشورهای میانجی، منتقل کند؛ یا هم در داخل افغانستان تحت نظارت یکی از کشورهای میانجی نگهداری نماید. در رابطه به اینکه طالبان چه اقداماتی را می‌توانند در این راستا روی دست بگیرند، اشتراک‌کننده‌گان تأکید کردند که طالبان مورد اعتماد نیستند؛ حتا اگر تضمین هم بدهند. تمام اشتراک‌کننده‌گان به اتفاق آراء ابزار نمودند که ۵۰۰۰ زندانی آزادشدهٔ طالبان دوباره به میدان‌های جنگ بازگشتند و باعث افزایش سطح خشونت‌ها شدند.

معرفی ابتکار بشنو:

«بشنو» ابتکاری است که از سوی نهاد پژوهش و توسعه در سال ۲۰۲۰ ایجاد شده تا با استفاده از تکنالوژی روش‌شناسی ترکیبی دیدگاه‌های هزاران زن را از شانزده ولایت از صحت، آموزش و تحصیلات عالی، جامعهٔ مدنی، بخش خصوصی، رسانه‌ها و عالمان دین در بارهٔ موضوعات جاری مورد بحث در میز گفت‌وگوهای صلح، جمع‌آوری کند و بصورت سریع، نظام‌مند و معیاری در قالب «صلح‌نامهٔ زنان» به میز مذاکره برساند تا صدای زنان به جای اینکه در قالب یک نظرسنجی مقطعی انعکاس پیدا کند، بصورت متداوم بخشی از روند مذاکرات صلح باشد. بشنو سعی می‌کند این اطمینان حاصل شود که صداهای زنان در روند صلح افغانستان شامل باشد و در همین راستا یافته‌های نظرسنجی خویش را با زنان عضو تیم مذاکره کنندهٔ جمهوری اسلامی افغانستان شریک می‌نماید تا آنها شواهد کافی در اختیار داشته باشند تا خواسته‌های زنان را که در «مسیر ۲» و «مسیر ۳» مطرح می‌شوند، در میز مذاکره به قوت مطرح کنند. در ضمن، با ایجاد ارتباط با زنان عضو تیم مذاکره‌کننده ما تلاش می‌کنیم خود را مطمئن بسازیم که سوال‌های درست را در جریان نظرسنجی ماهانهٔ خویش از زنان در ولایات مطرح می‌کنم. نهایتا، بشنو یافته‌های نظرسنجی خویش را از طریق پیام‌های تیلفونی به اشتراک‌کنندگان نظرسنجی شریک می‌شود تا آنها از اشتراک‌کنندگان محض در نظرسنجی، به کارگزاران تغییر و شرکای این روند تبدیل شوند.

«بشنو» از یک رویکرد اجتماع‌محور استفاده می‌کند تا دیدگاه‌های زنان را از سکتورهای گوناگون و متنوع از ۱۶ ولایت از طریق نظرسنجی تیلفونی، نظرسنجی رودرور و بحث‌های گروهی متمرکز جمع‌آوری کند. بشنو نظرسنجی‌های خویش را بصورت ماهوار انجام می‌دهد تا روند شنیده‌شدن صدای زنان نه بصورت یکباره و مقطعی بلکه بصورت مداوم و منظم بخشی جدایی‌ناپذیر مذاکرات صلح باشد. با استفاده از تکنولوژی، بشنو این ظرفیت را ایجاد کرده است تا بصورت سریع، نظام‌مند و مؤثر صداهای زنان را در رابطه به موضوعات مهم مورد بحث در «مسیر ۱» از سکتورهای مختلف از مناطق امن و مناطق ناامن جمع‌آوری نماید.

روش‌شناسی:

سوال‌های نظرسنجی «بشنو» در بارهٔ بحث‌های جاری در میز مذاکرات صلح تهیه می‌شود و موضوعات گفت‌وگوها را منعکس می‌کند. هر ماه، پژوهشگران ما با استفاده از الگوی پرسش‌های بسته لیکریت، چهار سوال بسته طرح می‌کنند. همکاران ما این سوال‌ها را از طریق نظرسنجی تیلفونی از زنانی که قبلا برای اشتراک در نظرسنجی رضایت داده‌اند، می‌پرسد و بصورت همزمان همکاران ولایتی ما همین پرسش‌ها را بصورت رو در رو از زنان می‌پرسند. یافته‌های نظرسنجی تیلفونی و رو در رو مورد تحلیل قرار می‌گیرد و سپس مطابق یافته‌های آن سوال‌های بحث‌های گروهی متمرکز طرح می‌شوند. این سوال‌ها در بحث‌های گروهی متمرکز با اعضای حلقه‌های صلح زنان در ولایات به بحث گذاشته می‌شوند. با تحلیل مقایسوی یافته‌های کمی و کیفی، صلح‌نامهٔ زنان تهیه می‌شود که از سوی بشنو به طرف‌های مذاکره‌کننده و شرکای دخیل در پروسهٔ صلح شریک به اشتراک گذاشته می‌شود. این یافته‌ها هم‌چنان از طریق پیام‌های تیلفونی به اشتراک‌کننده‌گان نظرسنجی نیز شریک می‌شود تا آنها نیز در مورد دیدگاه‌های سایر زنان در ولایت آگاه شوند.